CZU: 502.131.1:005.642-053.6

IMPLICAREA TINERILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL – FACTOR AL DEZVOLTĂRII DURABILE A SOCIETĂȚII CONTEMPORANE

Alexandra COLȚA[1]

https://orcid.org/0009-0002-4227-0167

https://doi.org/10.59295/tspp2025.01

Recenzent: Ludmila ROȘCA, doctor habilitat în filosofie, Universitatea de Stat din Moldova, ludmilarosca.com@gmail.com

Rezumat: *În contextul transformărilor globale determinate de crize geopolitice, economice, sociale și ecologice, implicarea tinerilor în procesul decizional se conturează ca o condiție de bază a consolidării democrației participative și a dezvoltării durabile. Actualitatea temei este determinată de nivelul scăzut al participării tinerilor la luarea deciziilor la nivel local și național, fapt care conduce la diminuarea gradului de implicare civică și la distanțarea politicilor publice de nevoile reale ale comunității. Articolul analizează rolul tinerei generații în procesele decizionale din Republica Moldova, evidențiind beneficiile unei guvernări participative și incluzive, corelate cu angajamentele internaționale privind dezvoltarea durabilă. Cercetarea demonstrează că implicarea activă a tinerilor nu este doar o opțiune strategică, ci un factor determinant pentru consolidarea democrației, buna guvernare și sustenabilitatea instituțiilor statului.*

Cuvinte cheie: tineri, proces decizional, dezvoltare durabilă, democrație participativă, guvernare incluzivă.

YOUTH INVOLVEMENT IN THE DECISION-MAKING PROCESS – A FACTOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CONTEMPORARY SOCIETY

Abstract: *In the context of global transformations caused by geopolitical, economic, social and ecological crises, the involvement of young*

1Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova, profesor, Colegiul "Alexei Mateevici" din Chișinău, aalecsandra@mail.ru , aalecsandra1702@gmail.com

people in the decision-making process is emerging as a basic condition for the consolidation of participatory democracy and sustainable development. The topicality of the topic is determined by the low level of youth participation in decision-making at the local and national levels, which leads to a decrease in the degree of civic involvement and the distancing of public policies from the real needs of the community. The article analyzes the role of the younger generation in decision-making processes in the Republic of Moldova, highlighting the benefits of participatory and inclusive governance, correlated with international commitments on sustainable development. The research demonstrates that the active involvement of young people is not only a strategic option, but a determining factor for the consolidation of democracy, good governance and the sustainability of state institutions.

Keywords: youth, decision-making process, sustainable development, participatory democracy, inclusive governance.

Introducere

În Republica Moldova, consolidarea mecanismelor de participare a tinerilor se află într-un proces de evoluție continuă, în relație de interdependență cu angajamentele internaționale privind dezvoltarea durabilă și integrarea europeană. Documente strategice precum: Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă sau Strategia „Moldova Europeană 2030" subliniază importanța implicării tinerei generații ca factor decisiv în atingerea obiectivelor sociale, economice și politice.

Prin urmare, analiza rolului tinerilor în procesul decizional devine nu doar o preocupare teoretică, ci și o necesitate practică, ce reflectă nevoia de consolidare a parteneriatului dintre stat, societatea civilă și sectorul de tineret. Această colaborare nu este doar o opțiune strategică, ci un vector indispensabil al dezvoltării durabile și al consolidării societății democratice.

Metodologia cercetării. Metodologia aplicată se fundamentează pe o abordare calitativă și interpretativă. La baza cercetîrii este plasată *analiza de conținut* aplicată documentelor de politici de tineret și de dezvoltare durabilă. Au fost analizate în paralel surse internaționale și documente strategice ale Republicii Moldova (Strategia Națională de Dezvoltare a Sec-

torului de Tineret 2020, Raportul Național de Progres privind ODD 2023, Strategia „Moldova Europeană 2030”), precum și lucrărilor din domeniul științelor politice și sociale.

Am aplicat și studiul de caz pentru analiza fenomenelor și proceselor sociale-politice din Republica Moldova, evidențiind convergența politicilor naționale de tineret cu obiectivele Agendei 2030 și rolul tinerilor ca actori în procesele decizionale. Metoda comparativă a fost folosită pentru a evidenția diferențele și similitudinile dintre mecanismele de participare a tinerilor promovate în spațiul european și cele implementate în țările aflate în tranziție democratică, inclusiv Republica Moldova.

Cercetările contemporane relevă că una dintre condițiile fundamentale ale bunei guvernări o constituie implicarea activă a tinerei generații în procesele decizionale. Actul participării sporește nu doar eficiența guvernării locale și naționale, dar și capacitatea instituțiilor de a răspunde adecvat la provocările actuale. În același timp, colaborarea dintre tineri, autoritățile publice locale, instituțiile educaționale și societatea civilă contribuie la întărirea capitalului social și la crearea unui cadru participativ autentic.

Cu toate acestea, cooperarea dintre actorii implicați nu atinge întotdeauna un nivel optim. Persistă, în continuare, o nevoie stringentă de schimbare a mentalității decidenților politici, care trebuie să manifeste deschidere reală față de vocea tinerei generații. În plus, un obiectiv important al sistemului educațional este: să pregătească tinerii pentru a-și asuma un rol activ în viața civică, prin dezvoltarea competențelor de gândire critică, negociere, colaborare și înțelegere a mecanismelor guvernării.

Implicarea tinerilor în procesul decizional devine, astfel, un factor important al dezvoltării durabile, prin aportul lor la consolidarea democrației participative și contribuția la sporirea relevanței și legitimității programelor de acțiune publică. În Republica Moldova, analiza acestui fenomen capătă o importanță aparte, dat fiind procesul complex de democratizare și modernizare inițiat după 1991, în contextul unui mediu internațional dinamic, caracterizat de instabilitate. Implicarea tinerilor în procesele decizionale are efecte multiple asupra dezvoltării durabile, fiind evidențiate:

- **dimensiunea socială,** cuprinde acțiuni care promovează incluziunea și echitatea, asigurând reprezentativitatea diverselor grupuri și reducând riscul marginalizării;

- **dimensiunea politică,** consolidează legitimitatea democratică și sporește încrederea tinerei generații în instituțiile statului;
- **dimensiunea economică**, stimulează inovarea și adaptarea politicilor publice la nevoile emergente;
- **dimensiunea culturală,** valorifică diversitatea și contribuie la formarea unei societăți reziliente, orientate spre progres.

La nivel internațional, numeroase acorduri și angajamente, asumate de Republica Moldova prin cooperarea cu Uniunea Europeană, Organizația Națiunilor Unite, Banca Mondială sau Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională evidențiază importanța participării tinerilor ca element indispensabil al dezvoltării durabile. În acest cadru, implicarea tinerei generații în procesul decizional nu reprezintă doar o opțiune strategică, ci și o necesitate democratică și o condiție esențială pentru atingerea obiectivelor Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

În contextul angajamentului Republicii Moldova față de implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, colaborarea dintre instituțiile statului și organizațiile de tineret se conturează ca un pilon fundamental pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Conform Raportului Național de Progres privind ODD (2023), atingerea obiectivelor stabilite nu poate fi realizată exclusiv prin acțiuni guvernamentale, ci presupune o abordare participativă, intersectorială și incluzivă, în care organizațiile societății civile, în special cele de tineret, dețin un rol strategic.

Analiza documentului demonstrează că tinerii nu mai pot fi priviți doar ca beneficiari pasivi ai politicilor publice, ci constituie actori-cheie ai schimbării, implicați în procese ce vizează protecția mediului, prevenirea violenței, promovarea egalității și consolidarea unității sociale. Această viziune este în concordanță cu ODD 16 („Pace, justiție și instituții eficiente”), care subliniază necesitatea întăririi capacităților instituționale pentru promovarea statului de drept, incluziunii și prevenirii discriminării. În acest cadru, participarea tinerilor în structuri consultative, consilii locale de tineret și alte mecanisme de dialog public este considerată un instrument de democratizare și de consolidare a unității naționale.

Totodată, ODD 17 („Parteneriate pentru realizarea obiectivelor”) evidențiază importanța stabilirii unor mecanisme eficiente de cooperare între Guvern și sectorul de tineret, pentru a asigura implementarea coerentă a

politicilor publice. Organizațiile de tineret sunt recunoscute ca mediatori ai dialogului dintre autoritățile publice și comunități, prin acțiuni de monitorizare civică, educație pentru dezvoltare durabilă și implicare în rețele internaționale și regionale.

Un element central al Raportului ODD 2023 îl reprezintă necesitatea integrării transversale a tinerilor în toate dimensiunile Agendei 2030. Această acțiune presupune nu doar educația formală, realizată în parteneriat cu Ministerul Educației, ci și valorificarea inițiativelor extracurriculare derulate de consiliile și centrele de tineret. Domenii precum antreprenoriatul verde, protecția mediului, coeziunea culturală și educația pentru dezvoltare durabilă constituie arii prioritare în care tinerii pot contribui activ, condiționat însă de existența unui cadru instituțional și financiar favorabil.

Astfel, viitorul dezvoltării durabile în Republica Moldova depinde în mod direct de calitatea cooperării intersectoriale dintre instituțiile publice și organizațiile de tineret, iar acest fapt relevă o conexiune importantă cu dimensiunea implicării tinerilor în procesul decizional. Consolidarea parteneriatelor instituționale și sociale nu poate fi concepută în afara participării active a tinerilor, care, prin statutul lor de actori emergenți ai schimbării, contribuie la elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor publice. Prin instituirea unor mecanisme clare de parteneriat și prin asigurarea finanțării sustenabile, se creează premisele unei participări autentice a tinerilor la procesele decizionale, transformând implicarea lor într-un factor determinant al dezvoltării durabile. În acest sens, implicarea tinerilor nu are doar o valoare formală, ci produce efecte structurale asupra societății contemporane, întrucât facilitează democratizarea guvernanței și stimulează responsabilitatea colectivă. De asemenea, integrarea tinerilor în procesele decizionale valorifică solidaritatea intergenerațională, element indispensabil al dezvoltării durabile, întrucât promovează o abordare echilibrată între prezent și viitor. Astfel, implicarea tinerilor în mecanismele de decizie devine nu doar o condiție pentru buna guvernare, ci și un factor strategic al consolidării societății contemporane, capabil să asigure atât progresul durabil, cât și reziliența socială [6].

În paralel, evaluarea implementării Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020 (SNDST 2020) relevă faptul că dezvoltarea unui parteneriat activ între stat și sectorul de tineret a fost o dimensiune

centrală în crearea unui mediu favorabil implicării civice. Strategia a fost fundamentată pe patru piloni majori: participarea tinerilor, serviciile pentru tineri, oportunitățile economice și consolidarea sectorului de tineret, toți fiind orientați spre promovarea coeziunii sociale [12]. Dintre aceștia, participarea tinerilor a fost consacrată drept prioritate strategică, vizând implicarea lor în procesele de luare a deciziilor, în elaborarea și monitorizarea politicilor publice. Documentul a încurajat autoritățile publice, atât la nivel central, cât și local, să instituie structuri consultative și să colaboreze cu ONG-urile și grupurile informale de tineret. Totuși, analiza implementării arată că acest proces s-a confruntat cu multiple provocări: absența unui cadru coerent de monitorizare, sustenabilitatea financiară limitată a consiliilor de tineret și gradul redus de participare al tinerilor din grupurile vulnerabile. Prin urmare, analiza documentelor de politici publice confirmă faptul că implicarea tinerilor în procesele decizionale și consolidarea parteneriatelor instituționale reprezintă factori determinanți ai dezvoltării durabile și ai coeziunii sociale în Republica Moldova.

Preocuparea internațională privind antrenarea tinerilor la decizia publică datează de la începutul anilor ’90, în anul 1992 fiind adoptată Carta Europeană a participării tinerilor la Viața Regională și Locală, document al Consiliului Europei. Principiul după care se ghidează aceasta este: participarea tinerilor la viața locală și regională trebuie să fie parte a politicii globale a participării cetățenilor la viața publică [11, p 205-229]. În anul 2009, Comitetul de pe lângă Convenția cu privire la Drepturile Copilului a definit participarea ca procese în curs de desfășurare care includ schimbul de informații și dialogul între copii și adulți, pe bază de respect reciproc, și în care copiii pot învăța cum părerile lor și ale adulților sunt luate în considerare pentru a influiența procese, decizii și situații care îi afectează direct [1, p.5].

Activismul civic al tinerilor reprezintă un element important atât pentru funcționarea instituțiilor statului democratic, cât și pentru dezvoltarea consecventă a capitalului uman. În ultimele patru decenii, în spațiul european, participarea tinerilor la luarea deciziilor sociale, politice și civice a devenit din ce în ce mai importantă. Participarea acestora este un subiect-cheie pentru politica de tineret din Uniunea Europeană și pentru Consiliul Europei, alături de multe alte părți interesate de practica și cercetarea muncii

tinerilor și tinerelor. Participarea tinerilor este o prioritate în Strategia pentru tineret a Uniunii Europene și figurează printre prioritățile de cooperare dintre Comisia Europeană și statele membre. În 2011 și, respectiv, 2012, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei și Comitetul Miniștrilor au adoptat recomandări la această temă, care sugerau utilizarea de noi instrumente și metode pentru a intra în dialog cu tinerii și pentru a crea mai multe grupuri destinate acestei categorii de vârstă. În 2013, Comisia Europeană a prezentat un studiu privind situația și tendințele participării tinerilor în diferite grupuri de tineret, explorând rezultatele din diverse aspecte [2, p.11].

În Republica Moldova, domeniul de tineret, chiar dacă a cunoscut pe parcursul ultimului ciclu strategic de politici naționale o consolidare și recunoaștere în ascensiune, rămâne a fi în continuare subdezvoltat și nevalorificat pe deplin pentru a fi recunoscut ca actor imperativ ce contribuie la dezvoltarea comunitară, socială și economică prin formarea unei generații tinere apte să se integreze social și economic, precum și să devină actori activi în procesul de promovare a schimbărilor sociale la nivel local și național [12, p.2].

Conform raportului de evaluare finală a Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 "Participarea tinerilor pe timp de pandemie", în iulie 2020, doar 18,4% dintre tinerii din Moldova au participat la activități de influențare a procesului decizional. În perioada implementării SNDST 2020 au fost elaborate și promulgate mai multe acte legislative și normative în scopul creării condițiilor necesare pentru facilitarea participării și a implicării mai active a tinerilor la nivel social și decizional. Printre acestea se numără: Legea nr. 215/2016 cu privire la tineret, Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea consiliilor locale ale tinerilor, Hotărârea Guvernului nr. 598/2020 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret etc. La fel, au fost puse bazele activității unor structuri de tineret ce activează la nivel raional și local, au fost susținute inițiative ale tinerilor prin programul de granturi, au fost desfășurate o serie de activități de instruire și informare a principalilor actori relevanți sectorului de tineret ș.a. Cu toate că intervențiile strategice propuse au contribuit la înregistrarea unor progrese, totuși lipsa unui cadru omogen de monitorizare și a unor indicatori macro, specifici participării tinerilor din Moldova, a

generat dificultăți în estimarea impactului intervențiilor strategice asupra problematicii majore cu referire la participarea tinerilor [2, p.13]. În aceste condiții Strategia sectorului de tineret 2030 are ca prim obiectiv o participare amplă a tinerilor, astfel încât tinerii să aibă o implicare semnificativă în procesul de luare al deciziilor la toate nivelurile, pe baza unui consens social și politic extins, în sprijinul guvernării participative și responsabile.

În Republica Moldova, implicarea tinerilor în procesul decizional este reglementată de mai multe acte normative. Iată câteva dintre principalele legi și reglementări care abordează acest subiect:

Legea cu privire la tineret nr. 215 din 29.07.2016: Prezenta lege reglementează principiile și obiectivele politicilor de tineret, domeniile de intervenție ale statului în domeniul tineretului, precum și cerințele față de actorii politicilor de tineret. (2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea creării oportunităților de participare și dezvoltare multilaterală a tinerilor în vederea participării lor active la toate aspectele vieții prin integrare și implicare deplină, prin acces la informare și la servicii de calitate în educație, sănătate și în domeniul social-economic [7].

La nivel local, autoritatea publică locală (primăria/ consiliul raional/ municipal), conform Legii cu privire la tineret (art. 12):

- promovează în teritoriu politicile de tineret și coordonează implementarea lor;
- susține activitatea organizațiilor și a instituțiilor de lucru cu tinerii, care activează în baza unui regulament aprobat de autoritățile publice locale, coordonat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;
- elaborează și implementează politici de tineret la nivel local;
- organizează programe de granturi, destinate organizațiilor de tineret, pentru a susține prin concurs proiectele și inițiativele tinerilor din comunitate;
- creează și susțin financiar centrele de tineret în comunitatea administrată, în limitele bugetului disponibil;
- stimulează participarea tinerilor la procesul decizional de nivel local;
- colaborează, în implementarea politicilor, cu organizațiile de tineret, cu centrele de tineret, cu filiale ale organizațiilor naționale și internaționale, cu consiliile locale ale tinerilor și cu structurile neformale de participare a tinerilor;

- asigură cu sedii, spații, oficii, cu locuri de agrement organizațiile de tineret, consiliile locale ale tinerilor, centrele de tineret potrivit legislației;
- contribuie la procesul de organizare a analizelor, a cercetărilor și la evidența datelor statistice în domeniul tineretului la nivel local;
- asigură informarea tinerilor despre activitățile pe care le desfășoară și care au efect asupra acestora;
- evaluează anual situația tinerilor din raza teritoriului administrat în baza strategiei locale de tineret, a programelor și serviciilor pentru tineri, propune acțiuni pentru redresarea situației;
- facilitează și asigură un cadru de cooperare avantajos între agenții economici și tinerii din localitate [14]

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030": Această strategie stabilește obiectivele și direcțiile de dezvoltare pe termen lung ale Republicii Moldova. Printre principiile strategiei se numără participarea activă și consultarea tinerilor în procesul decizional, promovarea implicării lor în guvernare și dezvoltarea abilităților și competențelor pentru participarea civică [13].

Regulamentul cadru privind organizarea și funcționarea Consiliul Local al Tinerilor: Acest regulament, aprobat în 2016, reglementează activitatea Consiliului Local al Tinerilor, care este o platformă de consultare și dialog între tineri și autorități în procesul decizional. Consiliul Local al Tinerilor are rolul de a facilita participarea tinerilor la luarea deciziilor și de a promova interesele și drepturile acestora [10].

Consolidarea mecanismelor de participare a tinerilor la procesul decizional reprezintă o dimensiune importantă a politicilor publice orientate spre dezvoltarea durabilă. În Republica Moldova, rețeaua existentă de structuri destinate participării tinerilor denotă un cadru instituțional relativ extins, care creează premise pentru implicarea activă a acestei categorii sociale în viața comunitară și în elaborarea politicilor de interes public.

Datele actuale relevă existența a 32 de Consilii locale ale Tinerilor (CLT), 33 de organizații de tineret și 68 de Centre de tineret. Această distribuție instituțională ilustrează diversitatea formelor de organizare și participare, fiecare având un rol specific:

- **Consiliile locale ale Tinerilor** funcționează ca structuri consultative

la nivelul autorităților publice locale, facilitând dialogul între tineri și factorii decizionali. Ele oferă un cadru de învățare democratică, stimulând responsabilizarea civică și dezvoltarea competențelor de leadership.

- **Organizațiile de tineret** reprezintă expresia auto-organizării societății civile tinerești, constituind un instrument de advocacy, mobilizare și promovare a intereselor tinerilor la nivel local, național și internațional.
- **Centrele de tineret** au o funcție predominant educativă și socială, oferind servicii, programe și activități de dezvoltare personală, profesională și comunitară, contribuind astfel la reducerea inegalităților sociale și la creșterea incluziunii.

Analizând aceste date, se poate constata că Republica Moldova dispune de o infrastructură instituțională care, deși numeric relativ echilibrată, reflectă anumite priorități strategice. Numărul mai mare al Centrelor de tineret (68), comparativ cu al organizațiilor de tineret (33) și al consiliilor locale (32), sugerează accentul pus de politicile publice pe asigurarea unui spațiu de formare și dezvoltare pentru tineri, înainte de toate. Totuși, pentru o participare efectivă și calitativă în procesul decizional, este necesară consolidarea dimensiunii consultative și de reprezentare, prin extinderea rețelei consiliilor locale și prin sprijinirea organizațiilor de tineret.

Legea cu privire la administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006: Această lege reglementează organizarea și funcționarea administrației publice locale în Republica Moldova. Legea prevede că tinerii pot fi implicați în consiliile locale și în procesul decizional la nivel local prin reprezentarea în consilii sau comitete, consultări publice și alte mecanisme de participare civică.

Hotărâre de guvern nr. 598 din 12-08-2020 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret. Agenția este o autoritate administrativă în subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, constituită în scopul formării și perfecționării continue a cadrelor, programelor, activităților și a serviciilor din domeniul tineretului, precum și în scopul implementării, acreditării, monitorizării și al evaluării acestora. Agenția are misiunea de a asigura implementarea politicii statului în domeniul lucrului de tineret, a programelor

și serviciilor de tineret, a resurselor umane, a metodologiilor de lucru și cercetare în domeniu, în limitele prevăzute de cadrul normativ. În vederea realizării misiunii sale, Agenția are următoarele funcții de bază:

1) dezvoltă metodologii și aplică instrumentele de lucru necesare pentru implementarea politicilor și a programelor naționale din domeniul de tineret;

2) organizează și coordonează procesul de monitorizare și evaluare a serviciilor pentru tineri prestate de centrele de tineret și instituțiile de lucru cu tinerii;

3) participă la procesul de elaborare a curriculumului de formare și dezvoltare profesională a lucrătorilor de tineret, precum și gestionează activitatea de instruire a acestora;

4) asigură realizarea studiilor și cercetărilor, precum și colectează și analizează datele statistice din domeniul de tineret;

5) participă la elaborarea cadrului normativ în domeniu și la armonizarea acestuia cu practicile europene și internaționale;

6) înaintează Guvernului, prin intermediul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, propuneri privind ajustarea politicilor sale la situația și necesitățile tinerilor, precum și privind întocmirea unor recomandări pentru instituțiile și organizațiile interesate referitoare la acțiunile recomandabile în legătură cu cerințele și preferințele sectorului de tineret;

7) dezvoltă infrastructura de suport al sectorului de tineret și facilitează dezvoltarea rețelei de prestatori ai serviciilor de tineret, inclusiv în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale și sectorul asociativ de tineret [4].

Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030„ este cel de-al patrulea document de politici publice în domeniu. Fundamentată în concluziile și recomandările din raportul de evaluare finală a Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020, strategia Tineret 2030 abordează bunăstarea tinerilor prin prisma necesității dezvoltării unui ecosistem de instituții și actori responsabili care își coordonează activitățile și își bazează intervențiile pe necesitățile reale ale tinerilor. Chiar dacă subiectul principal al politicii statului îl constituie tinerii, strategia sectorului de tineret trasează intervenții orientate pe activitatea structurilor asociative și grupurilor de inițiativă ale tinerilor, lucrătorilor de tineret, instituțiilor

publice și private, autorităților publice ca elemente de realizare a politicii urmărind obiectivele de dezvoltare și activizare a tinerilor [12].

Conform Raportului de evaluare finală a Strategiei Naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 participarea tinerilor a fost prima și cea mai complexă prioritate strategică în cadrul SNDST 2020, atât ca număr de activități și rezultate incluse, cât și ca varietate de actori-cheie vizați. Imboldurile de la nivel internațional și studiile naționale ce reliefează situația precară din Moldova din perspectiva participării tinerilor au determinat autoritățile să vină cu un set de politici publice la nivel național întru oferirea tinerilor de noi oportunități și sporirea interesului acestora de a se implica mai activ în viața comunitară. Astfel, un rol aparte în cadrul SNDST 2020 i-a revenit problematicii activismului redus al tinerilor, aceasta fiind cea mai complexă arie de intervenție din cadrul documentului vizat de politică publică. De menționat că SNDST 2020 definește participarea ca fiind implicarea coordonată a tinerilor, a autorităților administrației publice și a societății civile în procesul decizional de soluționare a problemelor din sectorul de tineret. Crearea unui mediu care încurajează implicarea activă a tinerilor în soluționarea problemelor comunitare și participarea în procesele democratice determină necesitatea unui cadru amplu de intervenție [2].

Pentru ca participarea la decizia publică să fie eficientă, este necesară colaborarea între tineri, generația matură, autoritățile publice locale și instituțiile educaționale din comunitate. În multe cazuri, această colaborare între instituțiile publice locale nu este la nivelul optim, ceea ce evidențiază necesitatea unei intervenții active pentru a implica mai mult tinerii în procesul decizional local și pentru a schimba mentalitatea autorităților locale, acordând o atenție sporită problemelor și opiniilor tinerei generații.

Această primă direcție de intervenție trebuie să fie urmată de schimbări în sistemul formal de învățământ, astfel încât să se asigure o pregătire mai bună a tinerilor pentru a face față unor astfel de provocări. Prin îmbunătățirea educației, se poate dezvolta capacitatea tinerilor de a se implica activ în procesul decizional și de a contribui la dezvoltarea societății.

În ansamblu, prin implicarea tinerilor în procesul decizional, se poate promova o guvernare mai democratică, mai responsabilă și mai eficientă, care să răspundă mai bine nevoilor și dorințelor cetățenilor, inclusiv ale tinerei generații.

Din perspectiva dezvoltării durabile, implicarea tinerilor în procesele de guvernanță locală și națională generează beneficii multiple: creșterea coeziunii sociale, promovarea inovării sociale, cultivarea unei culturi democratice și pregătirea viitorilor lideri ai societății. În acest sens, interconectarea celor trei tipuri de structuri – consilii, organizații și centre – poate produce un impact sistemic, transformând participarea tinerilor dintr-o practică sporadică într-un mecanism instituționalizat de co-creare a politicilor publice.

Astfel, participarea tinerilor nu reprezintă doar un obiectiv în sine, ci un factor al dezvoltării durabile, întrucât valorifică potențialul creativ, civic și profesional al unei generații capabile să răspundă provocărilor societății contemporane.

Concluzii

Implicarea tinerilor în procesul decizional din Republica Moldova nu mai poate fi privită doar ca o opțiune strategică, ci ca o condiție fundamentală pentru consolidarea democrației participative, dezvoltarea durabilă și buna guvernare. Analiza documentelor de politici publice și a cadrului normativ relevă existența unor mecanisme instituționale relativ extinse (consilii locale de tineret, organizații, centre), însă eficiența lor este adesea limitată de lipsa resurselor financiare, de gradul redus de participare al tinerilor din grupurile vulnerabile și de insuficienta deschidere a decidenților politici. În pofida acestor provocări, strategiile naționale și angajamentele internaționale și orientarea europeană, oferă premise clare pentru consolidarea unui parteneriat sustenabil între stat, societatea civilă și sectorul de tineret. În acest context, viitorul democratic și durabil al Republicii Moldova depinde în mod direct de capacitatea instituțiilor de a integra tinerii ca actori-cheie ai schimbării, prin asigurarea unui cadru coerent, incluziv și sustenabil de participare.

Totodată, se constată disparități în gradul de implicare și oportunități insuficient exploatate. Este necesară instituirea unor instrumente de monitorizare și evaluare, capabile să reflecte nu doar dimensiunea cantitativă, ci și calitatea contribuției tinerilor. Promovarea bunelor practici, adaptate contextului local, precum și adoptarea unor strategii incluzive pentru diversificarea participării, sunt măsuri indispensabile.

În concluzie, implicarea tinerilor în procesul decizional rămâne un

domeniu în plină evoluție, care necesită o abordare holistică și interdisciplinară. Consolidarea cadrului normativ, diversificarea instrumentelor de participare, educarea civică a tinerilor și instituirea unor mecanisme eficiente de monitorizare sunt elemente indispensabile pentru crearea unui proces decizional transparent, incluziv și orientat spre dezvoltarea durabilă a societății contemporane.

Referințe bibliografice:

1. Alexei Buzu, Nona Mihalcean. *Împuternicirea tinerilor* [online]. Chișinău, 2019, Editura "Bons Offices", 58 p. [citat 21.05.2025]. Disponibil: https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Tdh%20Imputernicirea%20tinerilor%20--%20Web.pdf
2. Alexei Buzu, Rodica Ivașcu, Natalia Covrig, Igor Ciurea, Florin Gîscă. *Raport de evaluare finală a Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020* [online]. Chișinău, 2021, 79 p. [citat 27.05.2025]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/raport_de_evaluare_finala_a_strategiei_nationale_de_dezvoltare_a_sectorului_de_tineret_2020.pdf
3. Have your say - Manual on the revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, Council of Europe Publishing, European Youth Centre, November 2015, 141p. [citat 10.05.2025], ISBN 978-92-871-8165-7. Disponibil: https://rm.coe.int/16807023e0
4. Hotărâre de guvern cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret: nr. 598 din 12-08-2020. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 21-08-2020, nr. 212-220 art. 745, pp..) Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122776&lang=ro
5. Iosif Moldovanu, Claudia Coadă, Sergiu Tomșa. *Participarea copiilor și tinerilor(Ghid)* [online]. Chișinău, 2004, Asociația European Youth Exchange, 128 p. [citat 21.05.2025]. Disponibil: https://drepturilecopilului.md/files/publications/Participare_ghid.pdf
6. Guvernul Republicii Moldova. (2023). *Raport de progres privind implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă în Republica Moldova*. Chișinău: Cancelaria de Stat. https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/raport_de_progres_odd_2023_vf_15_09_2023_final.pdf — citat în analiza implicării tinerilor în ODD.

7. Legea cu privire la tineret: nr.215 din 29 iulie 2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 315-328, pp..) Disponibil: http://lex.justice.md/md/366763/
8. Planul de acțiune pentru tineret în acțiunea externă a Uniunii Europene 2027[online], Octombrie 2022. [citat 02.05.2025]. Disponibil: https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/fe1bcd30-58da-4a37-ab2a-61848789da60_n?fbclid=IwAR0zLcbH9O-pIc8yNjuoy4RHWWq9SVs8Csl4NED97lAdfV5AN43AaYC-4sCCA
9. Programul de Guvernare *„Moldova vremurilor bune”* [online], Chișinău, 2021. [citat 16.05.2025]. Disponibil:https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/programul_de_activitate_al_guvernului_moldova_vremurilor_bune.pdf
10. Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea CONSILIULUI LOCAL AL TINERILOR: nr. T/303 din 31 octombrie 2016. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_nr.t303_din_31.10.2016_cu_privire_la_aprobarea_regulamentului_de_functionare_a_consiliilor_de_tineret.pdf
11. Simona Ilie, Claudia Petrescu. *Tinerii și participarea la decizie.* In: *Calitatea vieții* [online], Vol.16 nr. 3-4. București, 2005, [citat 21.05.2025]. ISSN 231-232. Disponibil: https://www.revistacalitateavietii.ro/journal/article/view/552
12. *Strategia de dezvoltare a sectorului de Tineret 2030* [online], Chișinău, 2022. [citat 20.05.2025] Disponibil: https://mecc.gov.md/ro/content/elaborarea-strategiei-de-dezvoltare-sectorului-de-tineret-tineret-2030
13. *Strategia națională de dezvoltare “Moldova Europeană 2030”* [online], Chișinău, 2022. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19-12-2022, nr. 409-410 [citat 02.06.2025]. Disponibil https://www.scribd.com/document/596268876/Strategia-Na%C8%9Bional%C4%83-de-Dezvoltare-Moldova-European%C4%83-2030
14. Valeriu Dragălin, Ana Indoitu, *Participarea tinerilor în comunitate (Ghid)* [online]. Chișinău, 2019, Consiliul Național al Tinerilor din Moldova, 39 p. [citat 01.06.2025] Disponibil:http://cntm.md/sites/default/files/Ghid%20participarea%20tinerilor%20%5Bprint%5D.pdf